

vykonatelnosti v novém nařízení Brusel I bis („*The abolition of exequatur proceedings in the „new“ Brussels Regulation*“). Od 10. 1. 2015 účinné nařízení Brusel I bis ruší současný režim mezitímního řízení o prohlášení vykonatelnosti, které předchází samotnému výkonu cizího rozhodnutí v dožádaném státě. Prof. Gascón Inchausti ve svém příspěvku upozorňoval na určité mezery v úpravě nového nařízení a související nutnost přijetí určitých prováděcích ustanovení v rámci národních procesních právních předpisů. K dalším zajímavým účastníkům patřili *Paul Beaumont* z University of Aberdeen a *Lara Walker* z University of Sussex, kteří přednesli společně příspěvek s názvem: „*Recognition and Enforcement of Judgments in Civil and Commercial matters: Lessons from Brussels for the Hague*“. Haagská konference mezinárodního práva soukromého se v současné době soustřeďuje na přípravu návrhu textu mezinárodní úmluvy o uznávání a výkonu cizích rozhodnutí, tzv. *Judgments Project*. Zajímavý byl v této souvislosti též příspěvek, jehož autorkami byly reprezentantky Haagské konference mezinárodního práva soukromého *Marta Pertegás* a *Louise Ellen Teitz* s názvem „*The benefits of regional and global litigation instruments for foreign trade and investment*“. Na konferenci byly předneseny i příspěvky, které se pokusily analyzovat právní aspekty nových fenoménů moderní komunikační společnosti. Jedním z nich byl příspěvek profesorky mezinárodního práva soukromého na Universidad de Complutense de Madrid, *Patricie Orejudo Prieto*, která se zabývala pojmem *crowdfunding* z pohledu mezinárodního práva soukromého. Velmi aktuální byl i příspěvek mexické kolegyně *Mercedes Albornoz*, která se ve svém příspěvku „*The internet and private international law of contracts*“ zabývala existencí a vymezením *lex electrónica*, souborem nestátních právních norem v oblasti internetu, jakési specializované podoby *lex mercatoria*. Konferenci uzavřel generální advokát Soudního dvora Evropské unie *Pedro Cruz Villalón*. Některé z přednesených příspěvků budou postupně publikovány v nadcházejících číslech časopisu „*Journal of Private International Law*“.

Konference byla výborně organizačně zajištěna a probíhala ve velmi přátelské atmosféře. Na závěr konference byla zřejmé, že se všichni účastníci již těší na další setkání za dva roky, kdy se v pořadí již šestá konference „*Journal of Private International Law*“ bude konat v Cambridge.

prof. JUDr. Monika Pauknerová, DSc.

Ústav státu a práva AV ČR, v. v. i.

Právnícká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

JUDr. Mgr. Magdalena Pfeiffer, Ph.D.

Právnícká fakulta Univerzity Karlovy v Praze

Zpráva o konferenci „30th Annual Conference of the European Association of Law and Economics“ a oznámení záměru založit národní asociaci pro ekonomickou analýzu práva

Ve dnech 26. až 28. září 2013 se v prostorách Varšavské univerzity konala třicátá Výroční konference Evropské asociace pro ekonomickou analýzu práva (EALE).¹ EALE je spolkem registrovaným v Belgii, jehož cílem je podpora a zesilování dialogu v rámci oboru ekonomické analýzy práva² v Evropě (včetně Izraele a Ruska). Její členská základna zahrnuje přes

¹ *European Association of Law & Economics* – www.eale.org.

² Ekonomická analýza práva (*Law & Economics* či *Economic Analysis of Law*) je dnes přístupem značně široce

300 jednotlivců. EALE se svou činností snaží koordinovat také s národními asociacemi s obdobným zaměřením.³

Konference EALE je v Evropě v průběhu roku zřejmě nejvýznamnější akcí svého druhu z hlediska navazování kontaktů mezi akademiky zabývajícími se ekonomickou analýzou práva. Oproti jiným, čas od času na evropském kontinentě pořádaným oborovým konferencím, se konference EALE nevyznačuje vysokou účastí významných teoretiků z USA.⁴ O to reprezentativnější je však účast vědců z evropských států, kteří zde prezentují svůj výzkum a diskutují témata, která se specifickěji váží k prostředí evropského práva (a to jak národních právních úprav, tak i práva Evropské unie).

Výroční konference byla letos pořádána v prostorách Staré knihovny Varšavské univerzity, přičemž pořadatelem byla polská národní asociace pro ekonomickou analýzu práva. Jádrem konference byly prezentace v rámci tematických sekcí. Každý z celkem osmi bloků prezentací zahrnoval šest paralelních tematických sekcí, které pokrývaly široké spektrum zkoumaných oblastí práva. Ve skromnější míře byla diskutována také problematika metodologie.

Většina sekcí se zaměřila na standardní témata právně-ekonomického výzkumu. Výrazně zastoupené bylo především trestní právo a kriminologie, dále pak například korporátní a insolvenční právo, finanční právo a právo kapitálových trhů, smluvní právo, soudní proces, antitrustové právo, či právo duševního vlastnictví. Další, již však méně obsazené sekce se věnovaly právní úpravě vlastnictví, právním aspektům civilní odpovědnosti (*torts*), pracovnímu právu a právu zaměstnanosti, daňovému právu a právu sociálního zabezpečení, právu životního prostředí a rovněž mezinárodnímu právu trestnímu a problematice práva mezinárodního obchodu. Některé sekce pak byly věnovány specifickým tématům, která lze v rámci ekonomické analýzy práva stále ještě považovat za minoritní a kterými byly například oblast teorie veřejné volby (*Public Choice*), behaviorální ekonomie, právo a rozvojová ekonomie (*Law & Development*) nebo dosud – a poněkud paradoxně – nikoli zcela rozpracovaná ekonomická analýza správního práva.

Vedle vědeckých prezentací náležejících do jednotlivých sekcí byly v rámci konference předneseny rovněž dvě zásadní tematické přednášky (*keynote lectures*). První přednáška prof. Richarda A. Epsteina⁵ se věnovala významu právní regulace a dosahování jejích cílů.

rozkročeným, jak pokud jde o metodologii, tak i zkoumané oblasti práva, díky čemuž je jeho obecné a současně korektní vymezení a zařazení do systému společenských věd poměrně složité. Lze říci, že dnes má ekonomická analýza práva v zásadě dva hlavní směry (hranice mezi nimi však je velmi neostrá a jeden čerpá z druhého). Jde jednak o směr, který představuje víceméně mikroekonomickou analýzu aplikovanou na právní či s právem související problémy a který je převážně empiricky a z hlediska analytických postupů techničtější (ve smyslu formální ekonometrické a statistické analýzy) orientovaný. Druhým směrem je pak ekonomická analýza práva pojmovaná jako specifický směr teorie práva, která je více orientovaná na abstraktně-deduktivní využívání ekonomické vědy. Literatura, vesměs anglickojazyčná, použitelná jako úvod do tohoto oboru (na úrovni úvodních textů nehraje právě uvedené dělení na spíše ekonomicky, resp. spíše právně-teoreticky orientované uchopení ekonomické analýzy práva ještě významnější roli) je již dnes vesměs v českých odborně zaměřených knihovnách dostupná. Z nejrozšířenějších základních učebnic lze odkázat např. na COOTER, ROBERT J. – ULEN, THOMAS. *Law & Economics*. 6th Edition. Boston: Pearson Education 2012.

³ Velmi aktivní národní asociace působí např. v Itálii (*Società Italiana di Diritto ed Economia* – www.side-isle.it), v Německu (*Gesellschaft für Recht und Ökonomik e.V.* – www.glea.de), v Izraeli (*Israeli Law & Economics Association* – <http://portal.idc.ac.il/en/ilea/>) či v Polsku (*Polskie Stowarzyszenie Ekonomicznej Analizy Prawa* – <http://www.pseap.org/>).

⁴ Za velice kvalitně zastoupenou americkými vědci lze považovat např. konferenci pořádanou v Praze Vysokou školou CEVRO Institut ve dnech 26. a 27. října 2012 pod názvem *Prague Conference on Political Economy 2012: Interdisciplinarity, the future of Social Sciences*.

⁵ *Inaugural Laurence A. Tisch Professor of Law (New York University School of Law), James Parker Hall Distinguished Service Professor of Law Emeritus (University of Chicago)*.

Druhým přednášejícím byl prof. Leszek Balcerowicz, první postkomunistický ministr financí Polska a bývalý guvernér Polské národní banky, kterého polští pořadatelé konference označili rovněž za spírata agens polského hnutí *Law & Economics*. Jeho přednáška byla zaměřena na zásadní vztah mezi mírou svobodnosti a otevřenosti politického systému a jeho ekonomickým výkonem.

Značný ohlas zaznamenala rovněž panelová diskuse týkající se hodnocení dopadů regulace (RIA),⁶ které se zúčastnili přední evropští odborníci na tuto problematiku: prof. Anne van Aaken (*Universität St. Gallen*), Alberto Alemanno (*HEC Paris*), Andrea Renda (*Centre for European Policy Studies, Brussels*); v současnosti patrně nejvýznamnější evropský odborník na problematiku RIA, Daniel Trnka (OECD), Jaroslaw Beldowski (Polská národní asociace pro ekonomickou analýzu práva). Přestože RIA je (nebo by alespoň měla být) jedním z klíčových prvků přípravy právních předpisů na úrovni Evropské unie i mnoha evropských národních států, diskuse jasně ukázala, že tato problematika není prosta závažných kontroverzí. Tyto kontroverze se přitom podle panelistů i diskutujících z pléna týkají především praktického uplatňování tohoto nástroje. Zazněl také názor, že metodě RIA doposud nebylo věnováno příliš vědecké pozornosti, a to ani ze strany ekonomické analýzy práva, jakožto oboru blíže souvisejícího.

V rámci konference se konala rovněž valná hromada Evropské asociace pro ekonomickou analýzu práva. Stávající prezident asociace prof. Bruno Deffains (*Université Panthéon-Assas*) přednesl výroční zprávu o činnosti asociace a pro další období zdůraznil její roli v podpoře národních asociací. Bylo oznámeno, že výroční konference Evropské asociace pro ekonomickou analýzu práva se bude v roce 2014 konat v termínu 11. až 13. září pod záštitou *Aix-Marseille Université*.

Kromě již uvedených osobností nelze konečně rovněž nezmínit některé další významné účastníky letošní konference, např. prof. Hanse-Bernda Schäfera (*Universität Hamburg, Bucerius Law School*),⁷ prof. Rogera Van den Bergha (*Erasmus University Rotterdam*), prof. Ejana Mackaaye (*Université de Montréal*)⁸ nebo prof. Henrika Lando (*Copenhagen Business School*). Pokud jde o české účastníky konference, své příspěvky v sekcích přednesli Libor Dušek (CERGE-EI, Vysoká škola ekonomická v Praze) a Josef Montag (Mendelova univerzita v Brně).

Závěrem lze uvést dva hlavní shrnující postřehy. Za prvé z ohlasu, který vyvolala diskuse problematiky RIA, lze usuzovat, že tímto tématem se bude evropské *Law & Economics* v budoucnu zabývat se zvyšující se intenzitou. V tomto směru lze rovněž očekávat bezprostřednější zapojení přístupů vycházejících z ekonomické analýzy práva do právo tvorných procesů. Za druhé lze konstatovat, že se potvrzují postřehy prof. Erica A. Posnera⁹ o tom, že se výzkum prováděný v rámci *Law & Economics* čím dál více člení na deskriptivní matematizovaný proud

⁶ V České republice je hodnocení dopadů regulace součástí legislativního procesu od roku 2007, přičemž v současnosti se tento postup řídí metodickým materiálem „Obecné zásady pro hodnocení dopadů regulace“, který byl dne 14. prosince 2011 schválen usnesením vlády č. 922.

⁷ Zásadní přínos představuje jeho učebnice ekonomické analýzy práva zaměřená na kontinentální právní systém, neboť se jednalo o první komplexní publikaci, která výrazně přiblížila *Law & Economics* evropské právní akademii. Viz. OTT, KLAUS – SCHÄFFER, HANS-BERND. *Lehrbuch der ökonomischen Analyse des Zivilrechts*. Berlin, Heidelberg: Springer-Verlag, 2005.

⁸ Autor patrně nejnovějšího příspěvku (orientovaného hlavně na právní systémy odvozující se od francouzské právní tradice) k problematice možného přenesení vědeckého paradigmatu ekonomické analýzy práva do právních prostředí, která nevycházejí z *common law*. Viz MACKAAY, EJAN. *Law And Economics For Civil Law Systems*. Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2013.

⁹ POSNER, ERIC A. *Sine*. In: *The Future of Law and Economics: Essays by Ten Law School Scholars*. The Record Online (Alumni Magazine) [online]. Podzim 2011. Dostupné na <http://www.law.uchicago.edu/alumni/magazine/fall11/lawandecon-future>.

a normativní verbální proud a že výzkum v rámci prvního z nich dosud kvantitativně převyšuje akademický a publikační výstup druhého. V tomto ohledu je patrně třeba usilovat spíše o opětovnou integraci obou proudů, či přinejmenším posilovat vzájemný dialog, neboť současně s popsáním růstem specializace v ekonomické analýze práva hrozí, že bude postupně oslabován její dosud klíčový přínos v podobě interdisciplinarity.

Záměr založit Českou společnost pro ekonomickou analýzu práva

Mezi českými účastníky letošní výroční konference vyvstal záměr založit národní asociaci pro ekonomickou analýzu práva v České republice (případně i na Slovensku). Přestože existence národní asociace samozřejmě není podmínkou zapojení akademických pracovišť nebo jednotlivců do mezinárodního či evropského vědeckého života v oboru ekonomické analýzy práva, může k takovéto kooperaci přispět. Rovněž na samotné národní úrovni může činnost odborné společnosti nemálo napomoci rozvoji a popularizaci daného oboru. Důraz na takovouto úlohu odborné společnosti by měl být o to větší v situaci, je-li *Law & Economics* na české akademické půdě vesměs neznámou a nepochybně podceňovanou oblastí v právním i ekonomickém výzkumu.

Ve své činnosti by se měla zaměřit na usnadnění a posílení spolupráce mezi zájemci o *Law & Economics*. Dále by asociace měla například poskytnout prostor pro prezentace a diskuse studentů, kteří zpracovávají kvalifikační práce zaměřené na ekonomickou analýzu práva, či chtějí tímto přístupem doplnit jinou analyticky zaměřenou práci. Asociace nabídne možnost účastnit se její činnosti členům z prostředí právnických i ekonomických fakult, praxe a dalších sfér společenského života.

V případě zájmu o činnost této proponované asociace a případnou budoucí spolupráci je možné se obrátit na e-mailovou adresu ekonomicka.analyza.prava@gmail.com. Další informace k založení asociace budou uveřejněny prostřednictvím internetových stránek jinepravo.blogspot.com a www.cslea.eu.

Účast na 30. výroční konferenci Evropské asociace pro ekonomickou analýzu práva byla autorem této zprávy realizována v rámci řešení grantového projektu Grantové agentury Univerzity Karlovy č. 69472012.

Mgr. Ing. Jan Bartošek
Právnická fakulta Univerzity Karlovy v Praze